

נעשה אדם

לע"ג חנה ברכה בת חיים שלמה ע"ה

ענני תשובה ויום כיפור

משנה תענית ד' ח'

אמר רבנן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב ובכום הבפורים
There were no happier days for the Jews than the Fifteenth of Av and Yom Kippur.

רע"ב שם
ויום הכלפולים – צנו נטו לוחות המחלונות, וסוח יווט מהילה וסלה:

ויקרא ט' ז: ב' ט-ל' א
וזיהה לכם קדחת עולם בזאת השבעה בעשור לוזדש תענו את נפשתיכם וכל מלאכה
לא תעשו הארץ והג' הארץ בתוככם כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל
זאת אתכם לפניהם ה' תטהר: שבת שבתון היא לכם ועניתם את נפשתיכם זחת עולם:
And [all this] shall be as an eternal statute for you; in the seventh month, on the tenth of the month, you shall afflict yourselves, and you shall not do any work neither the native nor the stranger who dwells among you. For on this day He shall effect atonement for you to cleanse you. Before the L-rd, you shall be cleansed from all your sins. It is a Sabbath of rest for you, and you shall afflict yourselves. It is an eternal statute.

אבן עזרא ויקרא ט' ז: ל' א
צפת צפונו – יט לומדים צפינה לנפש ולגוף ולחליות למלו צפונה צפינה טהון למעלה ממנה
וכניאת צמות פעם יכול זה קולס זה וכס צויס ולוינו לחוק:

ש"ע אורח חיים תר"י: ט: ב'
בליל יוח"ב ומחרתו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקول רם:

משנה ברורה
(ח) קול כס – לטה צילת המלכים וכיו"כ גס יקלל לומין למלכים:

ש"ע אורח חיים תרכ"ג: ז'
בסוף השליחות אומרים ז' פעמים ה' הוא האלקים (ופ"א שמע ישראל ונ' פעמים ברוך שם כבוד
מלוי (מנגנים) (וע"ל סימן ס"א) ותוקעים תשר"ת: הגה ו"א שאין לתקוע רק תקיעה אחת (מרדי)
והגה"מ סוף הלחכות י"ב ואגור) וכן נהוג במדינות אלו ותוקען לאחר שאמר קדיש לאחר נעליה
וקצת מקומות נהגו לתקוע קודם קדיש:

משנה ברורה
(י) ז' פעמים – בטעס לוטה הקבינה קמתקעה לטעתה למעלה מצבעה לקיעיס:
(יב) ותוקען וכו' – בטעס לטה סימן לטיקון קבינה למעלה קנהמל עלה ללקיים כתלוועה

תלמיד יהושלמי מכות ז'
שאלו לחכמה חותא מהו עונשו אמרו להם חטאיהם תרדף רעה שאלו לנבואה חותא מהו עונשו
אמרה להן הנפש החותאת היא תמות שאלו לקודשא בריך הוא חותא מהו עונשו אמר להן

יעשו תשובה ויתכפר לו. הינו דכתיב על כן יורה חטאים בדרך יורה לחטאים דרך לעשות תשובה.

They asked of Wisdom: What is the sinner's punishment? It replied, 'Evil pursues the sinners' (Mishlei 13:21). They asked of Prophecy: what is the sinner's punishment? It replied 'The sinning one will die' (Yechezkel 18:4).

They asked the Holy One blessed be He: What is the sinner's punishment? He replied, 'He should repent and he will be forgiven'. This is the meaning of the verse, 'Therefore He guides sinners on the way' (Tehillim 25:8) He guides sinners in the path of repentance.

נפש החיים שער א' פרק י"ז

ובואר ענין התקשרות הג' בח' נר"ן א' בחבירו. והוא יסוד ועיקר עניין התשובה. זהה כל פרי הסר החטאות מנפש החטאות. ולטהרה מחלאת טומאה. ויתבונן האדם. כמה הוא צריך להשיג ולהתבונן על כל פרט ענייני עבودתו לבראו ית"ש. שתהא עבודתו תמה ושלימה קדוש' וטהורה. ויראה לפשפש ולמשמש מיד בכל מעשייו ודבריו ומחשבותיו שהם הג' בח' הנ"ל. אולי לא השלים עדין חפצו ורצוינו יתב' לפיו שורש נשמו. בהשגה. וכל ימיו יוסיף אומץ בתורה ומצוות. להשלים נפשו ורוחו ונשמו מטוהריהם כאשר נתנו. אחר שיראה בעין שכלו איך שחפץ הוא יתב' בחסדו והגדל להטיב אהירותו. ושוקד על תקנת הנפש החטאות. שgam אם כבר נתבעה בעומק מצוללת הרע. עכ"ז

תחוור כל דבר למקומו ומקומו בלתי ידחנו נדה:

Hashem in His great kindness wants to bestow goodness on his people. He is so committed to perfecting the soul of the sinner that even when he is drowning in the deepest waters of evil, everything is nevertheless returned to its source and place without its being pushed away at all.

נפש החיים שער א' פרק ד'

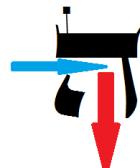
זאת תורה האדם כל איש ישראל אל יאמר בלבו ח"ו. כי מה אני ומה אני לפועל במעשי השפליים שום עניין בעול' אמנים יבין וידע ויקבע במחשבות לבו. שכל פרט מעשייו ודבריו ומחשבותיו כל עת ורגע. לא אתאיבדו ח"ו. ומה רבו מעשייו ומאד גדלו ורמו. שכל א' עולה שפי שורה לפועל פעלותה בגביה מרים מרים בעמלות צחצחות האורות העליוניות. ובאמת כי האיש החכם יבין את זאת לא מיתו. לבו ייחיל בקרבו בחיל ורעה. בשומו על לבו על מעשיו אשר לא טובים ח"ו עד היכן המה מגיעים לקלקל ולהרים בטהרא כל ח"ז. הרבה יותר ממה שההיריב נ"ג ויטוטו.

Each aspect of one's actions, one's speech and one's thoughts, from every single moment is never lost, chas ve shalom. And how powerful are our actions, how very substantial and lofty, as each one according to its nature creates an impact on the higher realms, on the worlds of bright radiance.

גמ' מנוחות כת:

בדדרש ר' יהודה בר ר' אילעאי אלו שני עולמות שברא הקב"ה אחד בה"י ואחד ביו"ד ואני יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י כשהוא אומר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראמ [הו] אמר העולם הזה בה"י והעולם הבא ביו"ד] ומפני מה נברא העולם הזה בה"י מפני שדומה לאבסדרה שכל הרוצה לצאת יצא ומ"ט תלייא ברעה דאי הדר בתשובה מעיל'ו ליה וליעיל בהך לא מסתייעא מילתא

Why was this world created with the letter ה ? Because the ה resembles a pavilion [it is open at the bottom] in order that anyone who wants to leave can leave. And what is the reason that the left leg is suspended? [a space is left between left between the left leg and the roof] so that if he returns in Teshuva they can bring him back [through the upper opening]. But let the, bring him back through the same lower opening [which he used to leave]?! This will not happen ... If one comes to purify himself, he is given assistance [from Above]. But if one comes to defile himself, an opening is provided for him.



רמב"ם הלכות תשובה ז:ג'

אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה כגון זנות וגזל וגניבה אלא בשם שצרכיך אדם לשוב מאלו כך הוא צריך לחפש בדעתו רעות שיש לו ולשוב מן הטעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול ומרדייפת הממון והכבוד ומרדייפת המאלולות וכיוצא בהן מן הכל צריך לחזור בתשובה ואלו העונות קשים מאותן שיש בהן מעשה שבזמון:
שאדם נשקע באלו קשה הוא לפרק מהם וכן הוא אומר יעוזב רשות וגוי:

A person should not think that repentance is only necessary for those sins that involve deed such as promiscuity, robbery, or theft. Rather, just as a person is obligated to repent from these, similarly, he must search after the evil character traits he has. He must repent from anger, hatred, envy, frivolity, the pursuit of money and honor, the pursuit of gluttony, and the like. He must repent for all [of the above].

These sins are more difficult than those that involve deed. If a person is attached to these, it is more difficult for him to separate himself. In this context, [Isaiah 55:7] exhorts: "May the wicked abandon his path and the crooked man, his designs."

משנה אבות ד:ג'א

רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחר. והעובר עבירה אחת, קונה לו קפינור אחר. תשובה ומעשים טובים, בתרים בפני הפהרונות. רבי יוחנן הנסדך אומר,
כל בנסיה שהיא לשם שמים, סופה להתקים. ושאינה לשם שמים, אין סופה להתקים:

Rabbi Eliezer the son of Yaakov would say: He who fulfills one mitzvah, acquires for himself one angel-advocate; he who commits one transgression, acquires against himself one angel-accuser. Repentance and good deeds are as a shield against retribution.

משנה אבות ד:ג'ז

הוא היה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. יפה
שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

He would also say: A single moment of repentance and good deeds in this world is greater than all of the World to Come. And a single moment of bliss in the World to Come is greater than all of the present world

גמ' ברכות יז.

מרגלא בפומיה דרבא תכלי חכמה תשובה ומעשים טובים שלא יהא אדם קורא ושונה ובו עט
באביו ובאמו וברבו ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין שנאמר ראשית חכמה יראת ה' שביל
טוב לכל עושיהם לעושים לא נאמר אלא לעושיהם לעושים לשם ולא לעושים שלא לשם וככל
העשה שלא לשם נוח לו שלא נברא

A favourite saying of Raba was: The goal of wisdom is repentance and good deeds, so that a man should not study Torah and Mishnah and then despise his father and mother and teacher and his superior in wisdom and rank, as it says, The fear of the Lord is the beginning of wisdom, a good understanding have all they that do thereafter. It does not say, 'that do', but 'that do thereafter', which implies, that do them for their own sake and not for other motives. If one does them for other motives, it were better that he had not been created.

מסילת ישרים פרק ד – בדרך קנית הזהירות

שהזהב עקרות הרצון בעקרות המעשה, זהינו, שבחיות השב מכיר את חטאו ומודה בו ומחבון על רעתו ושב
ומתחרט עלייו חרטה גמורה דמעיקרה כחרטה הנדר ממש שהוא מתחנמת למגורי והיה הפוץ ומשתוקק שמעולם לא היה
נעשה הדבר ההוא ומצער בלבו צער חזק על שכבר נעשה הדבר ועווב אותו להבא ובורח ממנו, הנה עקרת הדבר
מרצונו, יחשב לו כעקרת הנדר ומתכפר לו. והוא מה שאמר הכתוב (ישעיה ו): וסר עונך וחתתך תכפר, שהען
סר ממש מהמציאות ונעקר במא שעכשו מctrur ומתנהם על מה שהוא למפרע:

That is, when he who is repenting recognizes his sin, and admits it, and reflects upon his evil, and repents, and wishes that the sin had never been committed, as he would wish that a certain vow had never been made, in which case there is complete regret, and he desires and yearns that the deed had never been done, and suffers great anguish in his heart because of its already having been done, and departs from it for the future, and flees from it then the uprooting of the act from his will is accredited to him as the uprooting of a vow, and he gains atonement. As Scripture states (Isaiah 6:7), "Your wrong will depart, and your sin will be forgiven." The wrong actually departs from existence and is uprooted because of his suffering for and regretting now what had taken place in the past.

משלוי ט"זב'
כל דרכי איש זר בעיניו ותיכן רוזותה :

All ways of man are pure in his eyes, but Hashem counts the spirits.

ג"א שם

כל דרכי איש: כל דרכי האדם נמשכים אחר הרצון הראשון וכמו שעולה על רוחו ברצון הראשון הס זכרים וישראלים בעיניו אך תוכן רוחות ה' והוא יודע אם לא היה ברוחו רימה כלומר ברצון הראשון אם לא היה שום פניה כלל והוא זך ושר

גמ' סנהדרין קב:
אהאב אח לשמיים אב לעבודת כוכבים אח לשמיים דכתיב אח לזרה יולד אב לעבודת כוכבים דכתיב ברחם אב על בני

Achav denotes that he was an ach [a brother] to Heaven, and an av [a father] to idolatry. An ach to Heaven, as it is written, a brother [ach] is born for trouble, 'and av [father] to idolatry, as it is written, As a father loves his children

אגרת המוסר לרבי ישראל סלנטר
דמיונו מוליכו שובב בדרך לב רצונו

His illusion brings him to a wild path, in the way that his heart desires

רמב"ם הלוות תשובה ז"ו:

גדולה תשובה שמקربת את האדם לשכינה שנאמר שובה ישראל עד ה' אלקי ונאמר ולא שבתם עדי נאם ה' ונאמר אם תשוב ישראל נאם ה' אליו תשוב כלומר אם תחוור אם תשובה כי תדבק התשובה מקרבת את הרוחקים אם ה' זה שנאו לפניו המקום משוקץ ומרוחק ותועבה והיום הוא וחמד קרוב וידיך וכן אתה מוצא שבשלשון שהקב"ה מרוחיק החוטאים בה מקרב את השבים בין ייחד בין רבים שנאמר והיה במקומם אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי ונאמר ביכניהם ברשעתו כתוב את האיש הזה עיררי גבר לא יצלה בימיו אם ייה כניהם בן יהויקים מלך יהודה חותם על יד ימני וגוי וכיוון שבגלותו נאמר בזורבבל בנו ביום ההוא נאם ה' צבאות אקח זרובבל בן שאלתיאל עבדי נאם ה' ומשמעות כחותם:

Teshuvah is great for it draws a man close to the Shechinah as [Hoshea 14:2] states: "Return, O Israel, to G-d, your Lord;" [Amos 4:6] states: "'You have not returned to Me,' declares G-d;" and [Jeremiah 4:1] states: "'If, you will return, O Israel,' declares G-d, 'You will return to Me.'" Implied is that if you will return in Teshuvah, you will cling to Me.

Teshuvah brings near those who were far removed. Previously, this person was hated by G-d, disgusting, far removed, and abominable. Now, he is beloved and desirable, close, and dear.

Similarly, we find G-d employs the same expression with which He separates [Himself] from the sinners to draw close those who repent. [Hoshea 2:1] states: "Instead of saying to you: 'You are not My nation,' He will tell you: 'You are the children of the living G-d.'"

[Also, Jeremiah] speaks of Yecheniah while he was wicked [with the expression (22:30)]: "Write down this man as childless, a man who shall never prosper in his days," and [22:24]: "Would Cheniah, the son of Yehoyakim, king of Judah, be the signet ring on My right hand, I would tear him off." However, after he repented when in exile, [Chaggai 2:23] said concerning Zerubavel, his son: "On that day,' declares the G-d of Hosts, 'I will take you, Zerubavel, the son of Shaltiel, My servant,' declares G-d, 'and I will place you as a signet ring.'"

רמב"ם הלוות תשובה ז"ו:

כמה מעולה מעלת התשובהames היה זה מובלל מה' אלקי ישראל שנאמר עונתיכם היו מבדילים בינוים בין אלהיכם צווק וAINO נעה שנאמר כי מרבו תפלה וגוי ועושה מצות וטורפין אותן בפניהם שנאמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי מי גם בכם ויסגר דלתים וגוי והיום הוא מודבק בשכינה שנאמר ואתם הדבקים בה' אלקיכם צווק ונעה מיד שנאמר והיה טרם יקרו ואני עננה ועושה מצות ומקבלין אותן בנהחת ושםה שנאמר כי כבר רצת האלקים את מעשיך ולא עוד אלא שמתהווים להם שנחתה יהודה וערבה לה' מנהת יהודה וירושלים כי מי עולם וכשנים קדמוניים:

How exalted is the level of Teshuvah! Previously, the [transgressor] was separate from G-d, the Lord of Israel, as [Isaiah 59:2] states: "Your sins separate between you and your G-d." He would call out [to G-d] without being answered as [Isaiah 1:15] states: "Even if you pray many times, I will not hear."

He would fulfill mitzvot, only to have them crushed before him as [Isaiah 1:12] states: "Who asked this from you, to trample in My courts," and [Malachi 1:10] states: "'O were there one among you who would shut the doors that you might not kindle fire on My altar for no reason! I have no pleasure in you,' says the G-d of Hosts, 'nor will I accept an offering from your hand.'"

Now, he is clinging to the Shechinah as [Deuteronomy 4:4] states: "And you who cling to G-d, your Lord." He calls out [to G-d] and is answered immediately as [Isaiah 65:24] states: "Before, you will call out, I will answer." He fulfills mitzvot and they are accepted with pleasure and joy as [Ecclesiastes 9:7] states, "G-d has already accepted your works," and [Malachi 3:4] states: "Then, shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasing to G-d as in days of old and as in the former years."

